

На основу члана 20 Статута ЈКП "Водовод и канализација" Зрењанин, Надзорни одбор Предузећа је на 71 седници одржаној дана 29.01.2018. године, донео следећу:

ОДЛУКУ

Усваја се Правилник о рачуноводственим политикама у складу са међународним рачуноводственим стандардима, односно међународним стандардима финансијског извештавања, заведен под деловодним бројем 378 од дана 29.01.2018. године.

Председник Надзорног одбора

Мирков Милорад дипл.прав.

ЈКП "Водовод и канализација"
Зрењанин
Број: 375/3
Дана: 29.01.2018. Зрењанин

ПРАВИЛНИК О РАЧУНОВДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА У СКЛАДУ СА МЕЂУНАРОДНИМ РАЧУНОВДСТВЕНИМ СТАНДАРДИМА, ОДНОСНО МЕЂУНАРОДНИМ СТАНДАРДИМА ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАVANЈА

Na osnovu Osnivačkog akta JKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" (dalje: Preduzeće), i člana 2. stav 1. tačka 13) i člana 21. Zakona o računovodstvu, JKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" ZRENJANIN, dana _____ godine, donosi

ПРАВИЛНИК О РАЧУНОВДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА У СКЛАДУ СА MRS, ОДНОСНО MSFI

Član 1.

Računovodstvene politike su posebna načela, osnovi, konvencije, pravila i praksa koje je usvojilo društvo za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa: Konceptualnim okvirom za finansijsko izveštavanje (dalje: Okvir), Međunarodnim računovodstvenim standardima (dalje: MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (dalje: MSFI) objavljenim u "Sl. glasniku RS", br. 35/2014.

Usvojene računovodstvene politike odnose se na priznavanje, ukidanje priznavanja, merenje i procenjivanje sredstava, obaveza, prihoda i rashoda Preduzeća.

Poslovni događaji čije računovodstveno obuhvatanje nije posebno uređeno ovim pravilnikom, evidentiraju se u skladu sa profesionalnom regulativom.

I Opšti uslovi za priznavanje elemenata finansijskih izveštaja

Definicija elemenata finansijskih izveštaja

Član 2.

U skladu sa Okvirom:

- a) *imovina* je resurs koji je kontrolisan od strane Preduzeća kao rezultat prošlih događaja i od koga se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi.
- b) *obaveza* je sadašnja obaveza Preduzeća zasnovana na prošlim događajima, za čije se izmirenje očekuje da će razultirati u odlivu resursa iz Preduzeća koji sadrže ekonomske koristi.
- c) *kapital* je rezidualno učešće u imovini Preduzeća nakon oduzimanja svih njegovih obaveza.

d) *prihodi* su povećanja ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanja imovine ili smanjenja obaveza, koja imaju za rezultat porast kapitala koji ne predstavlja porast po osnovu doprinosa vlasnika kapitala.

e) *rashodi* su smanjenja ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku odliva ili smanjenja imovine ili nastanka obaveza, koja imaju za rezultat smanjenje kapitala koji ne predstavlja smanjenje po osnovu raspodele vlasnicima kapitala.

Priznavanje elemenata finansijskih izveštaja

Član 3.

Imovina se priznaje u bilansu stanja:

- a) kada je priliv budućih ekonomskih koristi u Preduzeću verovatan, i
- b) kada ima cenu koštanja ili vrednost koja se može pouzdano odmeriti.

Obaveza se priznaje u bilansu stanja:

- a) kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi biti posledica izmirenja sadašnje obaveze i
- b) kada se iznos po kome će se izmirenje izvršiti može pouzdano odmeriti.

Prihod se priznaje u bilansu uspeha kada nastane povećanje budućih ekonomskih koristi, povezano sa povećanjem imovine ili smanjenjem obaveza, i koje može pouzdano da se odmeri.

Rashod se priznaje u bilansu uspeha kada nastane smanjenje budućih ekonomskih koristi, povezano sa smanjenjem imovine ili povećanjem obaveza, i koje može pouzdano da se odmeri. Rashodi se priznaju u bilansu uspeha na osnovu direktne povezanosti između nastalih troškova i realizacije određenih stavki prihoda.

II Vrednovanje imovine, obaveza, prihoda i rashoda

Nematerijalna imovina

Član 4.

Nematerijalna ulaganja se računovodstveno obuhvataju, priznaju, mere i obelodanjuju u skladu sa **MRS 38 – Nematerijalna imovina**.

Nematerijalna imovina su sredstva koja se mogu identifikovati kao nemonetarna i bez fizičkog obeležja, kao što su: ulaganja u razvoj, koncesije, patenti, licence, robne i uslužne marke, pravo na industrijski uzorak, žig, model, zaštitni znak, franšize, softveri i ostala prava, goodwill i slično.

Nematerijalna ulaganja se priznaju kao imovina ukoliko imaju koristan vek trajanja duži od jedne godine i da ispunjavaju zahteve propisane **MRS 38- nematerijalna imovina**, odnosno, samo ako su zadovoljeni sledeći uslovi:

- 1) ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tom imovinom prilivati u pravno lice,
- 2) ako se nabavna vrednost/cena koštanja može pouzdano odmeriti,
- 3) ako se može identifikovati, odnosno prepoznatljiva je.

Ukoliko nematerijalno ulaganje ne ispunjava uslove iz prethodnog staa, priznaje se na teret rashoda perioda u koje je nastalo.

Nematerijalna imovina je prepoznatljiva ako je:

- (a) odvojiva, odnosno kada se može odvojiti ili odeliti od društva i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, prepoznatljivom imovinom ili obavezom, bez obzira da li Preduzeće ima nameru da to uradi ili
- (b) nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonitih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Preduzeća ili od drugih prava i obaveza.

Nematerijalna ulaganja su inicijalno priznata po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost nematerijalne imovine čine:

- a) nabavna cena, uključujući uvozne carine i poreze po osnovu prometa koji se ne refundira, nakon odbitka trgovinskih popusta i rabata;
nabavna vrednost je iznos isplaćen u gotovini ili gotovinskim ekvivalentima ili poštena vrednost druge koristi koja je ustupljena na ime sticanja sredstava u trenutku njegovog sticanja ili proizvodnje
- b) svi direktno pripisivi troškovi pripreme imovine za namenjenu upotrebu.

Direktno pripisivi troškovi koji se mogu kapitalizovati su:

- troškovi primanja zaposlenih nastalih direktno u procesu dovođenja imovine u radno stanje;
- profesionalne naknade nastale direktno u procesu dovođenja imovine u radno stanje; i
- troškovi testiranja pravilnog funkcionisanja imovine.

Primeri izdataka koji ne čine deo nabavne vrednosti nematerijalne imovine, već terete rashod perioda su:

- troškovi uvođenja novog proizvoda ili usluge (uključujući troškove reklamiranja i promovisanja);
- troškovi vođenja poslova na novoj lokaciji ili sa novom grupom kupaca (uključujući troškove obuke osoblja); i
- administrativni i drugi opšti režijski troškovi.

Naknadni izdatak koji se odnosi na nematerijalno ulaganje nakon njegove nabavke ili završetka uvećava vrednost nematerijalnog ulaganja ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, tj. ako je vek trajanja duži od godinu dana i ako je vrednost naknadnog izdatka viša od prosečne bruto zarade po zaposlenom u Republici Srbiji.

Naknadni izdatak koji ne zadovoljava prethodne uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u periodu u koje je nastao.

Naknadno vrednovanje nematerijalnih ulaganja izvršeno je po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

Korisni vek nematerijalnih ulaganja je određen. Dobici i gubici koji proističu iz rashodovanja ili prodaje nematerijalnih ulaganja se priznaju u bilansu uspeha perioda kada je nematerijalno ulaganje rashodovano, odnosno prodato, i to u visini razlike između novčanog priliva i knjigovodstvene vrednosti sredstva.

Ako se nematerijalna imovina stiče u poslovnoj kombinaciji, nabavna vrednost nematerijalne imovine je njena fer vrednost na datum sticanja.

Ako se nematerijalna imovina stiče pomoću državnog davanja, nabavna vrednost nematerijalne imovine je njena fer vrednost na datum kada je davanje dobijeno.

Nematerijalna imovina u pripremi ne podleže obračunu amortizacije.

Nematerijalna imovina koja ima neograničen vek trajanja se ne amortizuje.

Naknadno merenje nematerijalne imovine vrši se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Na kraju svakog izveštajnog perioda Preduzeće procenjuje da li postoje bilo kakve naznake da je vrednost nematerijalne imovine umanjena. Ako postoje takve naznake procenjuje se nadoknadivi iznos i u slučaju kada je on manji od knjigovodstvene vrednosti, preduzeće treba da smanji knjigovodstvenu vrednost na nadoknadivi iznos, uz priznavanje gubitka zbog umanjenja vrednosti.

Amortizacija započinje kada sredstvo postane raspoloživo za upotrebu, odnosno od prvog narednog dana u odnosu na dan stavljanja u upotrebu.

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom.

Nematerijalna imovina prestaje da se priznaje po njegovom otuđenju ili kada se od njegove upotrebe i naknadnog otuđenja ne očekuje nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja nematerijalnog ulaganja predstavlja prihod ili rashod u bilansu uspeha.

Promene perioda i metode amortizacije se računovodstveno obuhvataju kao promene u računovodstvenim procenama u skladu sa **MRS 8 - Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške.**

Nematerijalna ulaganja koja su prema **MSFI 5- stalna sredstva namenjena prodaji i prekidu poslovanja**, postaju klasifikovana kao sredstva namenjena prodaji, na dan bilansa iskazuju se kao obrtna sredstva i procenjuju po nižoj vrednosti između knjigovodstvene i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje.

Nekretnine, postrojenja i oprema

Član 5.

Nekretnine, postrojenja i oprema se računovodstveno obuhvataju, priznaju, mere i obelodanjuju u skladu sa **MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema**

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva koja:

- a) se drže za korišćenje u proizvodnji proizvoda ili isporuci dobara ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili za administrativne svrhe;
- b) za koje se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda i pojedinačna nabavna cena u vreme nabavke je veća od prosečne bruto zarade po zaposlenom u Republici prema poslednjem objavljenom podatku Republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Zbog specifičnosti tehničkih karakteristika sredstava, kriterijum iz stava 2. tačke 2. ovog člana, ne odnosi se na sledeća sredstva:

- računari
- lap topovi
- monitori
- štampači
- fotokopir aparati
- skeneri
- televizori
- nameštaj za opremanje prostorija
- antenski sistemi
- merni instrumenti

Navedena sredstva će se priznati kao oprema, bez obzira na njihovu nabavnu vrednost.

Ostala oprema čiji je vek trajanja duži od godinu dana, ali je nabavna vrednost, odnosno, cena koštanja niža od prosečne bruto zarade u mesecu nabavke, evidentira se kao sitan inventar u okviru osnovnih sredstava. Na kraju poslovne godine, sitan inventar u okviru osnovnih sredstava podleže obračunu amortizacije, koja je u skladu sa propisanim stopama.

Stavke nekretnina, postrojenja i opreme, koje ispunjavaju uslove da budu priznate kao sredstvo, odmeravaju se prilikom početnog priznavanja po svojoj nabavnoj vrednosti, odnosno, ceni koštanja.

Nabavnu vrednost nekretnina, postrojenja i opreme čine:

- a) kupovna cena, uključujući naknade za pravne i posredničke usluge, uvozne takse i poreze koji se ne mogu refundirati, nakon oduzimanja trgovačkih popusta i rabata,
- b) svi troškovi koji se mogu direktno pripisati dovođenju sredstva na lokaciju i u stanje koje je neophodno da bi sredstvo moglo funkcionisati, na način na koji to očekuje rukovodstvo (troškovi pripreme lokacije, početne isporuke i manipulisanja, instalacije i sastavljanja, kao i testiranja funkcionalnosti),

- c) inicijalna procena troškova demontaže, uklanjanja sredstva i obnove područja na kojem je sredstvo locirano,
- d) profesionalne naknade.

Ulaganja koja se ne uključuju u nabavnu vrednost/cenu koštanja nekretnine, postrojenja i opreme su:

- troškovi otvaranja nove fabrike;
- troškovi uvođenja novog proizvoda ili usluge (uključujući troškove reklamiranja i promovisanja);
- troškovi vođenja poslova na novoj lokaciji ili sa novom grupom kupaca (uključujući troškove obuke osoblja); i
- administrativni i drugi opšti režijski troškovi.

Građevinski objekti početno se vrednuju po nabavnoj vrednosti sa uključenim zavisnim troškovima nabavke.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom prodaje ili rashodovanja nekretnina i opreme, priznaju se u korist ili na teret izveštaja o ukupnom rezultatu, u okviru ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Nakon početnog priznavanja, nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti i eventualne akumulirane gubitke za umanjenje vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na nekretninu, postrojenje i opremu nakon njegove nabavke ili završetka, uvećava vrednost sredstva ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo.

Ukoliko je vek trajanja ugrađenog dela, priznatog kao naknadni izdatak, različit od veka trajanja sredstva u koje je ugrađen, onda se taj deo vodi kao posebno sredstvo i amortizuje u toku korisnog veka trajanja i obračunu amortizacije po pripadajućoj stopi.

Naknadni izdatak koji ne zadovoljava prethodne uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u periodu u kojem je nastao.

Troškovi svakodnevnog servisiranja i održavanja nekretnina, postrojenja i opreme priznaju se kao rashod perioda kada su ti troškovi nastali. Izuzetno, važniji rezervni delovi i pomoćna oprema smatraju se nekretninama, postrojenjima i opremom i mogu se kapitalisati:

- kada poreduzeće očekuje da će ih koristiti duže od jednog obračunskog perioda,
- ako se ti rezervni delovi i oprema za servisiranje mogu koristiti samo u vezi sa stavkom nekretnina, postrojenja i opreme koja je već priznata u knjigama i
- ako imaju značajnu vrednost.

Otpisivanje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se primenom proporcionalne metode kojom se vrednost sredstava u potpunosti otpisuje tokom procenjenog veka upotrebe. Vek trajanja osnovnih sredstava je i vek upotrebe bez rezidualne vrednosti.

Otpisivanje se vrši po stopama koje su zasnovane na preostalom korisnom veku upotrebe sredstava, preuzete iz nomenklature stopa amortizacije. Stope amortizacije za grupe nekretnina, postrojenja i opreme su:

Opis	Stopa amortizacije
NEKRETNINE	
Građevinski objekti	Od 1 %- do 2,5 %
OPREMA	
Proizvodna oprema	Od 8% - do 15 %
Transportna sredstva	Od 14,3- do 15,50 %
Računarska oprema	20 %
Nameštaj	Od 10 – do 12,50 %
Ostala oprema	Od 4% - do 20 %

Osnovicu za obračun amortizacije nekretnine, postrojenja i opreme čini nabavna vrednost. Obračun amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme počinje od narednog dana kada su sredstva stavljena u upotrebu.

Zemljište, dela likovne, vajarske, filmske i druge umetnosti, muzejske vrednosti, knjige u bibliotekama i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi, ne podležu obračunu amortizacije.

Na kraju svakog izveštajnog perioda društvo procenjuje da li postoje bilo kakve naznake da je vrednost nekretnina, postrojenja i opreme umanjena. Ako postoje takve naznake procenjuje se nadoknadivi iznos i u slučaju kada je on manji od knjigovodstvene vrednosti, Preduzeće treba da smanji knjigovodstvenu vrednost na nadoknadivi iznos, uz priznavanje gubitka zbog umanjenja vrednosti.

Nekretnine, postrojenja i oprema koja su, prema **MSFI 5 - stalna sredstva namenjena prodaji i prekidu poslovanja**, klasifikovana kao sredstvo namenjena prodaji, na dan bilansa iskazuju se kao obrtna sredstva i procenjuju se po nižoj vrednosti između knjigovodstvene i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje.

Ulaganja na tuđim osnovnim sredstvima radi obavljanja delatnosti priznaju se i iskazuju na posebnom računu kao osnovna sredstva pod uslovom da su ispunjeni uslovi za priznavanje iz stava 2. ovog člana. Amortizacija ulaganja na tuđim osnovnim sredstvima vrši se na osnovu procenjenog veka korišćenja koji je utvrđen ugovorom sa vlasnikom tih sredstava.

Oprema uzeta u finansijski lizing se amortizuje u roku njenog korisnog veka trajanja.

Ugovori o izgradnji

član 6.

MRS 11-Ugovori o izgradnji se primenjuje za računovodstveno obuhvatanje ugovora o izgradnji u finansijskim izveštajima izvođača radova.

Ugovor o izgradnji je ugovor posebno zaključen za izgradnju jednog sredstva ili kombinacije sredstava koja su tesno međusobno povezana ili međuzavisna u smislu njihovog projektovanja, tehnologije i funkcije ili krajnje namene ili upotebe. Ugovor po fiksnoj ceni je ugovor o izgradnji po kome izvođač radova prihvata fiksnu ugovornu cenu ili po jedinici učinka koja je u nekim slučajevima predmet klauzula o povećanju troškova. Ugovor sa naknadnim uvećanjem troška je ugovor o izgradnji prema kome se izvođaču radova nadoknađuju odobreni ili drugačije definisani troškovi uvećani za procenat ovih troškova ili fiksnu naknadu.

Kada ishod ugovora o izgradnji može pouzdano da se proceni, prihodi i troškovi po osnovu ugovora o izgradnji priznaju se, svaki za sebe, kao prihod i rashod prema stepenu izvršenja ugovorenih aktivnosti potvrđenim overom građevinskih knjiga od strane nadzornog organa i ispostavljanjem privremenih situacija.

U slučaju ugovora sa fiksnom cenom, ishod ugovora o izgradnji može pouzdano da se proceni kada su ispunjeni svi dole navedeni uslovi:

- ukupni prihodi po osnovu ugovora mogu pouzdano da se izmere
- verovatno je da će ekonomske koristi po osnovu ugovora priticati u Preduzeće
- troškovi ugovora po osnovu izvršenja ugovora kao i stepen izvršenja ugovora na dan bilansa stanja mogu pouzdano da se izmere
- troškovi ugovora koji mogu da se pripišu ugovoru mogu jasno da se utvrde i pouzdano izmere tako da stvarno nastali troškovi ugovora mogu da se uporede sa prethodnom procenom

U slučaju ugovora sa troškom plus, ishod ugovora o izgradnji može pouzdano da se proceni kada su ispunjeni svi dole navedeni uslovi:

- verovatno je da će ekonomske koristi po osnovu ugovora priticati u Preduzeće
- ugovorni troškovi koji mogu da se pripišu ugovoru, bez obzira na to da li mogu ili ne mogu konkretno da se nadoknade, mogu jasno da se utvrde i da se pouzdano izmere

U zavisnosti od vrste ugovora stepen izvršenja ugovora može se utvrditi na više načina:

- pregledom izvršenog stanja
- izvršenje fizičke komponente ugovorenog posla
- procenat u kojem troškovi po osnovu ugovora, koji su nastali po osnovu radova koji su do sada izvršeni, učestvuju u procenjenim ukupnim troškovima po osnovu ugovora

Ukoliko ishod ugovora o izgradnji ne može da se pouzdano proceni:

- prihodi se priznaju isključivo do visine nastalih troškova po osnovu ugovora koji će verovatno moći da se povrate
- troškovi po osnovu ugovora priznaju se kao rashod u periodu u kojem su nastali

Investicione nekretnine

Član 7.

Investiciona nekretnina je nekretnina (zemljište ili objekat - ili deo objekta ili oboje) koju drži Preduzeće u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine ili porasta vrednosti kapitala ili i jednog i drugog i za koju se nabavna vrednost može pouzdano odmeriti.

Investicione nekretnine se početno priznaju po nabavnoj vrednosti, odnosno ceni koštanja. Troškovi transakcije se uključuju u početno priznatu vrednost. Nabavna vrednost investicione nekretnine obuhvata njenu kupovnu cenu i sve direktno pripisive izdatke, poput naknada za pravne i posredničke usluge, takse za prenos imovine i ostali troškovi transakcija.

Početna nabavna vrednost investicione nekretnine koja se drži pod lizingom i koja je klasifikovana kao investiciona nekretnina je niža od sledeće dve vrednosti: fer vrednosti nekretnine i sadašnje vrednosti minimalnih plaćanja lizinga.

Nakon početnog priznavanja, naknadno merenje investicione nekretnine vrši se po troškovnom modelu iz **MRS – 40 Investiciona nekretnina**, odnosno po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja umanjenom za ukupan iznos ispravki vrednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravki vrednosti po osnovu obezvređenja. Promene u fer vrednostima se evidentiraju u bilansu uspeha kao deo ostalih prihoda.

Kada Preduzeće ima nekretninu koju drži u okviru operativnog lizinga i klasifikuje je kao investicionu nekretninu, metod fer vrednosti je obavezan za naknadno merenje.

Naknadni izdaci se kapitalizuju samo kada je verovatno da će buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdacima pripasti Preduzeću i da izdaci mogu pouzdano da se izmere. Svi ostali troškovi tekućeg održavanja terete troškove perioda u kome nastanu.

Zalihe

Član 8.

Zalihe materijala, sitnog inventara u okviru materijala, HTZ opreme, auto guma, goriva i maziva, rezervnih delova i druge zalihe se obuhvataju u skladu sa **MRS 2 - Zalihe**

Zalihe su sredstva:

- koja se drže radi prodaje u uobičajenom toku poslovanja;
- u procesu proizvodnje za takvu prodaju; ili

(c) u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Početno priznavanje zaliha vrši se po nabavnoj vrednosti koja obuhvata fakturnu cenu, uvozne carine i druge dažbine (osim onih koje Preduzeće može kasnije da povrati od poreskih vlasti) i troškove prevoza, manipulativne i druge troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju gotovih proizvoda, materijala i usluga. Trgovački popusti, rabati i druge slične stavke se oduzimaju pri određivanju troškova nabavke.

Vrednost utrošenih zaliha se utvrđuje metodom prosečne ponderisane cene.

Zalihe sitnog inventara

Sitan inventar ima koristan vek trajanja manji od godinu dana. Zalihe sitnog inventara koje se nabavljaju od dobavljača mere se po nabavnoj vrednosti ili po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Nabavnu vrednost ili cenu koštanja zaliha čine svi troškovi nabavke i drugi troškovi nastali dovođenjem zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje.

Stavljanjem u upotrebu sitnog inventara otpisuje se 100% njegove vrednosti.

Zalihe materijala i robe

Zalihe materijala i robe mere se po nabavnoj vrednosti ili po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Nabavnu vrednost čini fakturna cena dobavljača, uvozne dažbine i drugi porezi (osim onih koje društvo može naknadno da povrati od poreskih vlasti kao što je PDV koji se može odbiti kao prethodni porez), troškovi prevoza, manipulativni troškovi i drugi troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju zaliha materijala i robe. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke robe.

Neto prodajna vrednost predstavlja procenjenu prodajnu vrednost umanjenu za procenjene troškove prodaje. Procenjeni troškovi prodaje zaliha, za potrebe svodenja ovih zaliha na neto prodajnu vrednost, utvrđuju se na bazi iskustvenog višegodišnjeg učešća ovih troškova u prihodima od prodaje robe. Utvrđivanje neto prodajne vrednosti vrši se za svaku stavku zaliha materijala i robe posebno.

Obračun izlaza zaliha materijala i robe, vrši se po metodi ponderisane prosečne cene. Utvrđivanje ponderisane prosečne cene robe vrši se posle svakog ulaza zaliha.

Vrednost zaliha može postati nenadoknativa ako su te zalihe oštećene, ako su postale delimično ili u potpunosti zastarele ili ako su im prodajne cene opale. Materijal i drugi oblici zaliha koji se troše u cilju proizvodnje, ne svode se ispod nabavne cene ako se očekuje da će proizvođači u cilju čije proizvodnje se oni troše biti prodati po ceni koja će biti jednaka ili veća u odnosu na njihovu nabavnu vrednost. U suprotnom, vrednost takvih zaliha se svodi na njihovu neto ostvarivu vrednost koja predstavlja trošak zamene materijala.

Na kraju poslovne godine, prilikom vršenja popisa zaliha konstatovan rashod po osnovu zaliha tereti trošak u bilansu uspeha.

Na kraju poslovne godine, prilikom vršenja popisa zaliha utvrđuje se da li je došlo do obezvređenja vrednosti zaliha. Za utvrđeni iznos obezvređenja tereti se trošak u bilansu uspeha

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda mere se po ceni koštanja ili po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Neto prodajna vrednost je procenjena prodajna cena u toku redovnog poslovanja, umanjena za procenjene troškove dovršavanja proizvodnje i troškove prodaje.

Cena koštanja gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje obuhvata utrošene sirovine, direktnu radnu snagu, i ostale direktne troškove. Indirektni troškovi se raspoređuju uz pomoć određenih ključeva.

Primeri troškova koji se ne uključuju u nabavnu vrednost/cenu koštanja zaliha i priznaju se kao rashod perioda u kom su nastali su:

- a) izuzetno visoki iznosi utrošenog materijala, rada ili drugi proizvodni troškovi;
- b) troškovi skladištenja, osim ako su ti troškovi neophodni u proizvodnom procesu pre sledeće faze proizvodnje;
- c) opšti administrativni troškovi koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnju lokaciju i u sadašnje stanje; i
- d) troškovi prodaje.

Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica

Član 9.

Učešća u kapitalu se naknadno vrednuju po fer vrednosti u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom - **MRS 39 - Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje**

Zavisna pravna lica predstavljaju ona pravna lica koja su pod kontrolom Preduzeća, pri čemu se pod kontrolom podrazumeva moć upravljanja finansijskim i poslovnim politikama pravnog lica sa ciljem ostvarenja koristi od njegovog poslovanja. Smatra se da kontrola postoji kada Preduzeće poseduje, direktno ili indirektno (preko drugih zavisnih pravnih lica) više od polovine prava glasa u drugom društvu. Smatra se da kontrola postoji kada matično društvo poseduje, direktno ili indirektno preko zavisnih društava, više od polovine glasačkih prava u okviru društva. Ta pretpostavka može da se prevaziđe u izuzetnim okolnostima ako se može jasno dokazati da takvo vlasništvo ne čini kontrolu. Kontrola takođe postoji kada postoji moć uticaja na pravno lice u koje je investirano. Moć uticaja se reflektuje u sledećim pravima:

- a) prava u vidu glasačkih prava (ili potencijalnih glasačkih prava) u društvu u koje je investirano,
- b) prava imenovanja, ponovnog imenovanja ili razrešenja članova ključnog upravljačkog osoblja društva u koje je investirano, koje ima sposobnost da upravlja relevantnim aktivnostima,

- c) prava imenovanja ili razrešenja drugog društva koje upravlja relevantnim aktivnostima,
- d) prava davanja instrukcija društvu u koje je investirano za stupanje u transakcije, ili prava veta nad eventualnim izmenama, koje su u korist investitora,
- e) ostala prava (kao što su prava odlučivanja koja su definisana ugovorom o upravljanju) koja nosiocu tih prava daju sposobnost da upravlja relevantnim aktivnostima,
- f) postojanje izloženosti ili prava na varijabilni prinos po osnovu svog učešća u pravno lice u koje je investirano,
- g) sposobnost korišćenja moći nad pravnom licem kako bi se uticalo na iznos visine prinosa za investitora.

Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica iskazana su po nabavnoj vrednosti ulaganja umanjenoj za eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja. Metod nabavne vrednosti podrazumeva da se učešće u kapitalu zavisnog, pravnog lica, evidentira po vrednosti plaćenju za sticanje tog učešća i da se učešće iz godine u godinu vodi po nabavnoj vrednosti, osim ukoliko dođe do obezvređenja tog učešća kada je, potrebno da se knjigovodstvena vrednost svede na nadoknadivu vrednost i istovremeno prizna gubitak od obezvređenja. Prema metodu nabavne vrednosti promene na ukupnom kapitalu zavisnog pravnog lica (po osnovu rezultata, ili revalorizacionih rezervi), ne utiče na vrednovanje učešća u kapitalu u pojedinačnim finansijskim izveštajima matičnog društva. Prihod po osnovu uloga u kapitalu zavisnog pravnog lica priznaje se samo u slučaju donošenja odluke da se dobit raspodeli na dividende.

Učešća u kapitalu pridruženih pravnih lica

Član 10.

Pridruženo društvo je pravno lice u kojem Preduzeće ima značajan uticaj, koji podrazumeva moć učestvovanja u donošenju odluka o finansijskoj i poslovnoj politici Preduzeća, ali ne i kontrolu ili zajedničku kontrolu nad tim politikama.

Ako Preduzeće ima, direktno ili indirektno (*na primer, preko zavisnih društava*), 20 ili više procenata glasačke moći pridruženog društva, pretpostavlja se da Preduzeće ima značajan uticaj, osim ako se može jasno dokazati da to nije tako.

Postojanje značajnog uticaja od strane Preduzeće obično se dokazuje na jedan ili više sledećih načina:

- a) zastupljenost u upravnom odboru ili ekvivalentnom upravljačkom telu društva u koje je investirano;
- b) učešće u procesima uspostavljanja politika uključujući učešće u donošenju odluka o dividendama ili drugim raspodelama dobiti;
- c) materijalno značajne transakcije između Preduzeće i društva u koje je investirano;
- d) razmena rukovodećih lica; ili
- e) pružanje suštinskih stručnih informacija

Učešća u kapitalu pridruženih pravnih lica, za koje ne postoji objavljena kotacija cene, vrednuju se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za sve akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Preduzeće treba da prizna dividende i druge raspodele dobijene od investicije kao prihod, bez obzira na to da li su te raspodele od akumulirane dobiti pridruženog društva nastale pre ili posle datuma sticanja.

Preduzeće treba da odmerava svoje investicije u pridružena društva za koje postoji objavljena kotacija cene korišćenjem modela fer vrednosti. Kada Preduzeće stiče učešće u kapitalu pridruženih društava za koje postoji objavljena kotacija cene Preduzeće treba da je odmerava po ceni transakcije uz isključenje bilo kakvih troškova transakcije.

Na svaki datum izveštavanja, Preduzeće treba da odmerava svoje investicije u pridružena društva po fer vrednosti, sa promenama fer vrednosti koje se priznaju u bilansu uspeha.

Ukoliko je neizvodljivo pouzdano odmeriti fer vrednost bez nepotrebnih troškova ili napora Preduzeće koristi model nabavne vrednosti.

Računovodstveno obuhvatanje investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate, u konsolidovanim finansijskim izveštajima matičnog društva obuhvataju se metodom udela. U skladu sa metodom udela investicija se prvo priznaje po nabavnoj vrednosti (*visini investicije*), a zatim se za promene koje nastanu nakon datuma sticanja vrše korigovanja investitorovog udela u neto imovini društva u koje je investirano.

Finansijski instrumenti

Član 11.

Finansijski instrument je ugovor na osnovu koga nastaje finansijsko sredstvo jednog preduzeća i finansijska obaveza ili instrument kapitala drugog preduzeća.

Finansijska sredstva

Član 11a

Finansijska sredstva se priznaju i odmeravaju u skladu sa **MRS 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje**. Njihovo obelodanjivanje i prezentacija u finansijskim izveštajima vrši se u skladu sa **MRS 32 – Finansijski instrumenti : obelodanjivanje i prezentacija**.

Preduzeće priznaje finansijska sredstva u svom bilansu stanja samo onda kada ono postane jedna od ugovornih strana u finansijskom instrumentu. Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada je došlo do isteka ugovornog prava ili prenosa prava na prilive gotovine po osnovu tog sredstva, i kada je Preduzeće izvršilo prenos svih rizika i koristi koji proističu iz vlasništva nad finansijskim sredstvom.

Finansijska sredstva se inicijalno priznaju po ceni transakcije uvećanoj i za direktno pripisive transakcione troškove (osim u slučaju kada se radi o finansijskim sredstvima koja se vrednuju po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednostima iskazuju u bilansu uspeha, kada se transakcioni troškovi tretiraju kao rashodi perioda).

Finansijska sredstva Preduzeća uključuju :

gotovinu, kratkoročne depozite, hartije od vrednosti kojima se trguje, potraživanja od kupaca i ostala potraživanja iz poslovanja, pozajmice, kao i učešća u kapitalu (osim učešća u kapitalu zavisnih i pridruženih društava i zajedničkih poduhvata).

Naknadno odmeravanje finansijskih sredstava zavisi on njihove klasifikacije. Finansijska sredstva se klasifikuju u sledeće kategorije:

- a) finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednostima iskazuju u bilansu uspeha,
- b) zajmovi i potraživanja,
- c) finansijska sredstva koja se drže do roka dospeća,
- d) finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena. Rukovodstvo vrši klasifikaciju svojih finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja.

a) Finansijska sredstva po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednostima iskazuju u bilansu uspeha

Ako se akcijama javno trguje ili se njihova fer vrednost može pouzdano odmeriti na drugi način, investicija u akcije treba da se odmerava po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti koje se priznaju u dobitak ili gubitak.

Preduzeće treba da koristi sledeću hijerarhiju za procenu fer vrednosti akcija:

- (a) Najbolji dokaz fer vrednosti je kotirana cena za identično sredstvo na aktivnom tržištu. Ovo je obično aktuelna ponuđena cena.
- (b) Kada kotirane cene nisu dostupne, cena poslednje transakcije za identično sredstvo pruža dokaz fer vrednosti ukoliko nije bilo značajne promene ekonomskih okolnosti ili značajnog protoka vremena od transakcije. Ako društvo može da pokaže da cena poslednje transakcije ne predstavlja dobru procenu fer vrednosti (na primer, zato što odražava iznos koji bi društvo dobio ili platio u prinudnoj transakciji, prisilnoj likvidaciji ili prodaji nakon zaplene), cena se koriguje.
- (c) Ako tržište za to sredstvo nije aktivno i ako poslednje transakcije identičnog sredstva same po sebi ne predstavljaju dobru procenu fer vrednosti, društvo procenjuje fer vrednost korišćenjem tehnike procene. Cilj korišćenja tehnike procene je da se proceni koja bi bila cena transakcije na datum odmeravanja u nezavisnoj razmeni motivisanoj uobičajenim poslovnim razmatranjima.

Tehnike procene uključuju korišćenje nedavnih nezavisnih tržišnih transakcija za identično sredstvo između obaveštenih, voljnih strana, ukoliko su dostupne, upućivanje na trenutnu fer vrednost drugog sredstva koje je suštinski isto kao i sredstvo koje se odmerava, analizu diskontovanih tokova gotovine i modele određivanja cena opcija.

Ako se fer vrednost akcije ne može pouzdano utvrditi ulaganja u akcije se vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za eventualne gubitke po osnovu obezvređenja.

b) Zajmovi i potraživanja

U bilansu stanja Preduzeća ova kategorija finansijskih sredstava obuhvata:

- potraživanja od kupaca
- druga potraživanja iz poslovanja
- date kratkoročne pozajmice pravnim licima evidentiranim u okviru kratkoročnih finansijskih plasmana.

Potraživanja od kupaca (prihodi po osnovu prodaje se priznaje po nediskontovanom iznosu gotovinskog potraživanja odnosno po fakturnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti obezvređenih potraživanja. Preduzeće generiše prihode po osnovu prodaje vode i vršenja komunalnih usluga. Prema Zakonu o obligacionim odnosima, zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze. Rok zastarelosti potraživanja od privrednih subjekata je tri godine. Potraživanje naknade za isporučenu vodu, kad je isporuka odnosno usluga izvršena za potrebe domaćinstva je godinu dana.

Potraživanja po osnovu prodaje predstavljaju pravo da se od kupaca po osnovu prodaje proizvoda, roba ili vršenje usluga naplati određena suma novca uz dogovorene uslove (rok i način naplate). Potraživanja po osnovu prodaje priznaju se i vrednuju u skladu sa MRS 18, MRS 39, MSFI 13 i drugim relevantnim MRS.

Druga potraživanja obuhvataju:

- potraživanja za kamatu i dividende,
- potraživanja od zaposlenih,
- potraživanja od državnih organa i organizacija,
- potraživanja po osnovu preplaćenih poreza i doprinosa i
- potraživanja po osnovu naknada šteta od društava za osiguranje i drugih lica.

Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izveštajnu valutu po srednjem kursu Narodne Banke Srbije važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist finansijskih prihoda ili na teret finansijskih rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti na dan bilansa preračunavaju se prema važećem srednjem kursu Narodne Banke Srbije, a kursne razlike priznaju se kao finansijski prihodi i rashodi.

Dužnički instrumenti (potraživanja po osnovu menica i zajmova) klasifikovani kao kratkoročna sredstva treba da se odmeravaju po nediskontovanom iznosu gotovine ili druge naknade za koju se očekuje da bude plaćena ili primljena umanjeno za eventualno obezvređenje.

Ispravka vrednosti potraživanja se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Preduzeće neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja. Na računu ispravke vrednosti potraživanja vode se analitički računi, jer je metod procenjivanja

vezan za pojedinačno potraživanje. Krajem obračunskog perioda ili na dan bilansa utvrđuje se da li je stanje procenjene ispravke vrednosti (umanjenja) na ovom računu povećano ili smanjeno, utvrđeni efekat se knjiži na teret rashoda ili u korist prihoda tekuće godine.

Indirektan otpis, to jest, ispravka vrednosti potraživanja od kupaca, kao i drugih potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana, na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti potraživanja vrši se kod potraživanja od kupaca kada postoji objektivan dokaz da Preduzeće neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja.

Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrednosti potraživanja od kupaca kao i drugih potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana, preko računa ispravke vrednosti, na predlog rukovodioca Naplatne službe, Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana ili na predlog Direktora, donosi Nadzorni odbor Preduzeća.

Predlog potraživanja koja se indirektno koriguju na teret rashoda tokom godine utvrđuje se na osnovu kriterijuma za indirektan otpis potraživanja:

- nelikvidnost dužnika duže od šest meseci
- pokrenut stečaj dužnika
- ostalo po nalazu komisije

Na teret rashoda priznaje se ispravka vrednosti pojedinačnog potraživanja ako je od roka za njihovu naplatu prošlo **najmanje 180 dana**.

Ukoliko se utvrdi da preduzete uobičajene mere naplate potraživanja nisu dale rezultate, direktan otpis potraživanja na teret rashoda može da nastane samo na osnovu:

- sudske odluke
- likvidacije ili stečaja
- vansudskog ili sudskog poravnanja
- na osnovu odluke Nadzornog odbora

Direktan otpis potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda se vrši ukoliko je nenaplativost izvesna i dokumentovana - Preduzeće nije uspelo sudskim putem da izvrši njihovu naplatu i potraživanje je prethodno bilo uključeno u prihode Preduzeća Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca i kratkoročnih finansijskih plasmana na predlog rukovodioca Naplatne službe, Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana ili na predlog Direktora, donosi Nadzorni odbor Preduzeća.

Za izvršeni direktan ili indirektan otpis ne može se vršiti umanjeње prethodno plaćene obaveze za PDV.

Isknjiženje potraživanja se vrši i na osnovu zastarelosti potraživanja u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima. Međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga, kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarevaju za 3 godine od dana izdavanja fakture.

Procena ispravke vrednosti potraživanja vrši se na osnovu starosne analize i istorijskog iskustva, i kada naplata celog ili dela potraživanja više nije verovatna.

Za potrebe izrade periodičnih izveštaja Preduzeće može vršiti indirektan otpis, bez donošenja odluke, kao privremeno knjiženje a na osnovu izveštaja sačinjenog u službi knjigovodstva.

Ostali dugoročni finansijski plasmani obuhvataju:

- dugoročne kredite u zemlji i inostranstvu date (matičnim, zavisnim, ostalim povezanim, trećim) licima
- beskamatna i kamatonosna potraživanja od zaposlenih po osnovu odobrenih stambenih zajmova. Stambeni zajmovi zaposlenima se vrednuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem kamatne stope po kojoj bi Preduzeće moglo da pribavi dugoročne pozajmice, a koja odgovara efektivnoj kamatnoj stopi. Ispravka vrednosti potraživanja od zaposlenih se utvrđuje kada postoji objektivan dokaz da Preduzeće neće biti u stanju da naplati sve iznose koje potražuje na osnovu prvobitnih uslova potraživanja.

c) Finansijska sredstva koja se drže do dospeća

Finansijska sredstva koja se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospeća, koja rukovodstvo ima nameru i mogućnost da drži do dospeća. Nakon inicijalnog priznavanja, dugoročna finansijska sredstva koja se drže do dospeća se naknadno odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope, umanjenoj za obezvređenje.

U bilansu stanja Preduzeća ova kategorija finansijskih sredstava obuhvata hartije od vrednosti koje se drže do dospeća.

d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao:

- (a) zajmovi (kreditni) i potraživanja
- (b) investicije koje se drže do dospeća ili
- (c) finansijska sredstva naznačena po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo se početno meri po nabavnoj vrednosti koju predstavlja fer vrednost uvećana za troškove transakcije.

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju (hartije od vrednosti namenjene prodaji) vrši se po fer vrednosti. Hartije od vrednosti za koje ne postoji aktivno tržište iskazuju se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumulirane gubitke. Kada se hartije od vrednosti raspoložive za prodaju vrednuju po fer vrednosti, promene u poštenoj vrednosti

iskazuju se u okviru ukupnog ostalog rezultata kao nerealizovani dobici ili gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju.

Kada se pad fer vrednosti finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju prizna u ukupni ostali rezultat i kada postoji objektivni dokaz umanjenja vrednosti sredstva akumulirani gubitak koji je priznat u ukupnom ostalom rezultatu treba da se reklasifikuje iz kapitala u bilans uspeha, kao reklasifikacija usled korigovanja, iako priznavanje finansijskog sredstva nije bilo prestalo.

Iznos akumuliranog gubitka koji je reklasifikovan iz kapitala u bilans uspeha treba da bude razlika između troškova sticanja i tekuće fer vrednosti, umanjena za svaki gubitak zbog umanjenja vrednosti tog sredstva koji je prethodno priznat u bilansu uspeha.

Gubici zbog umanjenja vrednosti priznati u bilansu uspeha za investiciju u instrument kapitala klasifikovan kao raspoloživ za prodaju ne treba da bude storniran kroz bilans uspeha.

Ako se, u narednom periodu, fer vrednost dužničkog instrumenta klasifikovanog kao onaj koji je raspoloživ za prodaju poveća i ako se to povećanje bude moglo objektivno dovesti u vezu sa događajem koji se odigrao nakon što je gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u bilansu uspeha, gubitak zbog umanjenja vrednosti treba da se stornira, a iznos storniranja prizna u bilans uspeha.

Finansijske obaveze

Član 11b

Preduzeće priznaje finansijske obaveze u svom bilansu stanja samo onda kada ono postane jedna od ugovornih strana u finansijskom instrumentu. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Preduzeće ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrednosti, uvećanoj za direktno pripisive troškove transakcija. Izuzetno od opšteg pravila početnog priznavanja finansijskih obaveza, kratkoročne beskatmatne obaveze kod kojih je efekat diskontovanja nematerijalan, inicijalno se priznaju po originalnoj fakturnoj vrednosti.

Finansijske obaveze Preduzeća uključuju: obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze iz poslovanja kao i primljene kredite od banaka.

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja naknadno se vrednuju po nominalnoj (fakturnoj) vrednosti.

Dužnički instrumenti (obaveze po osnovu menica i zajmova) klasifikovani kao kratkoročne obaveze treba da se odmeravaju po nediskontovanom iznosu gotovine ili druge naknade za koju se očekuje da bude plaćena ili primljena umanjeno za eventualno obezvređenje.

Primljeni krediti od banaka se prvobitno priznaju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrednosti uz primeću ugovorene kamatne stope.

Obaveza je tekuća ukoliko se očekuje da bude izmirena u redovnom toku poslovnog ciklusa Preduzeća, odnosno u periodu do 12 meseci nakon datuma izveštavanja. Sve ostale obaveze se klasifikuju kao dugoročne. Deo dugoročnih obaveza koji dospeva za plaćanje u period kraćem od godinu dana od dana sastavljanja izveštaja iskazuju se kao kratkoročne obaveze.

Obaveze u stranoj valuti, kao i obaveze sa valutnom klauzulom, procenjuju se na dan sastavljanja finansijskih izveštaja po srednjem kursu valute na dan sastavljanja finansijskih izveštaja. Razlike koje se tom prilikom obračunaju obuhvataju se kao rashodi ili prihodi perioda.

Smanjenje obaveza po osnovu Zakona , vanparničnog poravnanja i sl. vrši se direktnim otpisivanjem u korist prihoda.

Međusobno prebijanje finansijskih instrumenata

Član 11c

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se prebijaju, a razlika između njihovih suma se priznaje u bilansu stanja, samo ako postoji zakonom omogućeno pravo da se izvrši prebijanje priznatih iznosa i postoji namera da se isplata izvrši po neto osnovu, ili da se istovremeno proda sredstvo i izmiri obaveza.

Umanjenje vrednosti finansijskih instrumenata odmerenih po nabavnoj ili amortizovanoj vrednosti

Član 11d

Na kraju svakog izveštajnog perioda, Preduzeće treba da oceni da li postoji neki objektivan dokaz o umanjenju vrednosti finansijskog sredstva koje se odmerava po nabavnoj ili knjigovodstvenoj vrednosti. Ako postoji objektivan dokaz o umanjenju, Preduzeće treba odmah da prizna gubitak zbog umanjenja vrednosti u dobitak ili gubitak.

Objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava obuhvata uočljive podatke koje vlasnik sredstva može da primeti o nastanku gubitka:

- (a) značajna finansijska teškoća emitenta ili dužnika;
- (b) kršenje ugovora, kao što je neispunjenje obaveze ili kašnjenje otplate kamate ili glavnice;
- (c) poverilac, iz ekonomskih ili pravnih razloga povezanih sa finansijskim poteškoćama dužnika, daje dužniku određeni ustupak koji poverilac inače ne bi razmatrao;
- (d) visoka verovatnoća bankrota ili druge finansijske reorganizacije dužnika.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Član 12.

Prilikom izveštavanja o tokovima gotovine u skladu sa **MRS 7 - izveštaj o tokovima gotovine** Preduzeće izveštava o tokovima gotovine iz poslovnih aktivnosti primenom direktnog metoda, pri čemu se obelodanjuju glavne klase bruto priliva gotovine i bruto odliva gotovine.

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se u bilansu stanja Preduzeća podrazumevaju:

1. gotovina u blagajni,
2. sredstva po viđenju koja se drže na računima banaka,
3. oročena sredstva na računima banaka,
4. ostala novčana sredstva.

Novčana sredstva se vrednuju po njihovoj nominalnoj vrednosti. Ukoliko je reč o novčanim sredstvima u stranoj valuti ona se vrednuju po zvaničnom srednjem kursu valute objavljenom od strane Narodne banke Srbije.

Prekoračenja po tekućem računu na dan sastavljanja finansijskih izveštaja uključuju se u obaveze po kreditima u okviru kratkoročnih finansijskih obaveza.

Lizing

Član 13.

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing ukoliko se njim suštinski prenose svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom. Lizing se klasifikuje kao poslovni lizing, ako se njim ne prenose suštinski svi rizici i koristi povezani sa vlasništvom.

Da li je lizing finansijski ili poslovni, zavisi od suštine transakcije, a ne od forme ugovora. Primeri situacija koje pojedinačno ili zajedno, upućuju na klasifikovanje lizinga kao finansijskog su:

- (a) lizingom se prenosi vlasništvo nad sredstvom na korisnika lizinga do kraja trajanja lizinga;
- (b) korisnik lizinga ima opciju da kupi sredstvo po ceni za koju se očekuje da će biti znatno niža od fer vrednosti na datum kada se opcija može iskoristiti, i kada je na početku lizinga razumno očekivati da će se opcija iskoristiti;
- (c) trajanje lizinga se odnosi na veći deo ekonomskog veka sredstva, čak iako se vlasništvo ne prenosi;
- (d) na početku lizinga sadašnja vrednost minimalnih plaćanja za lizing veća je ili jednaka ukupnoj fer vrednosti sredstva koje je predmet lizinga; i
- (e) sredstva koja su predmet lizinga su specifične prirode, tako da ih bez značajnih modifikacija može koristiti samo korisnik lizinga.

Finansijski lizing

Član 13a

Računovodstveno obuhvatanje lizinga vrši se u skladu sa **MRS 17 – Lizing**. Lizing je ugovor kojim davalac lizinga prenosi na korisnika lizinga, u zamenu za jednu ili niz rata, pravo da koristi predmet lizinga na vremenski period za koji su se dogovorili.

U momentu zaključivanja ugovora o lizingu i datuma obavezivanja strana da će se pridržavati glavnih odredbi ugovora o lizingu na taj dan se lizing klasifikuje bilo kao operativni, bilo kao finansijski lizing.

Kada je Preduzeće zakupac, priznaje finansijski lizing kao sredstvo i obavezu u svom bilansu stanja, u iznosu koji je na početku trajanja lizinga jednak fer vrednosti zakupljenih sredstava ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja lizinga, ako je ona niža.

Kod finansijskog lizinga pravna forma ugovora o lizingu određuje da zakupac ne može da stekne pravo svojine nad zakupljenim sredstvima, već stiče ekonomske koristi od korišćenja zakupljenog sredstva. Svi inicijalni direktni troškovi korisnika lizinga dodaju se iznosu koji je priznat kao sredstvo.

Otplata finansijskog lizinga deli se na kamatu i vraćanje glavnice prema izračunatim anuitetima. Troškovi kamate terete rashod perioda, odnosno knjiže se u Bilansu uspeha. Za iznos otplaćenih rata umanjuje se glavnica.

Iznos amortizacije sredstva koje je uzeto u lizing, sistematski se dodeljuje svakom obračunskom periodu tokom očekivanog vremena korišćenja, u skladu sa politikom amortizacije koja je usvojena za ista sredstva koja podležu amortizaciji, a koja su u vlasništvu Preduzeća. Ukoliko nije sasvim izvesno da će Preduzeće kao korisnik lizinga steći pravo vlasništva nad sredstvom koje je predmet lizinga do kraja trajanja lizinga, to sredstvo se u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga ili korisnog veka.

Poslovni lizing (Operativni lizing)

Član 13b

Zakup sredstava kod kojih su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod zakupodavca, odnosno nisu preneti na zakupca, evidentira se kao poslovni lizing.

Plaćanje poslovnog lizinga priznaje se kao rashod perioda u Bilansu uspeha u momentu nastanka, tokom trajanja zakupa. Svi drugi troškovi (osiguranje, održavanje itd) u vezi sa poslovnim lizingom priznaju se kao rashod perioda u Bilansu uspeha. Ukoliko se ugovor o poslednjim zakupu raskine pre isteka perioda zakupa, eventualna plaćanja kazne i penala priznaju se kao rashod perioda u kome je došlo do raskida ugovora.

Rezervisanja

Član 14.

Rezervisanja se obračunavaju u skladu sa **MRS – 19 Primanja zaposlenih**

Rezervisanje je obaveza sa neizvesnim rokom dospeća ili iznosom.

Rezervisanja se priznaju u iznosima koji predstavljaju najbolju procenu izdataka zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Trošak rezervisanja se priznaje u rashodima perioda.

Rezervisanja se priznaju i vrše kada:

- Preduzeće ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja;
- je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza; i
- može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Ukoliko navedeni uslovi nisu ispunjeni, rezervisanje neće biti priznato.

Tamo gde je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za izmirenje obaveze u budućnosti. Zbog vremenske vrednosti novca, rezervisanja u vezi sa odlivima gotovine koji nastaju odmah posle dana bilansa stanja štetnija su od onih gde odlivi gotovine u istom iznosu nastaju kasnije. Rezervisanja se, dakle, diskontuju, tamo gde je učinak značajan.

Diskontna stopa je stopa pre oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Diskontna stopa ne odražava rizike za koje su procene budućih tokova gotovine korigovane.

Obračun rezervisanja za otpremnine zaposlenih i obračun prava za isplatu jubilarnih nagrada vršiće se svake godine primenom aktuarskih pretpostavki baziranih na utvrđivanju aktuarskih gubitaka ili dobitaka, kamata na neto obavezu i drugo, nastalih kao posledica primene aktuarskih pretpostavki.

Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj proceni rukovodstva Preduzeća u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire.

Rezervisanja se ponovo razmatraju na svaki datum bilansa stanja i koriguju radi odražavanja najbolje tekuće procene. Rezervisanje se koristi samo za izdatke za koje je rezervisanje prvobitno bilo priznato.

Kada više nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan, rezervisanje se ukida u korist prihoda bilansa uspeha tekuće godine.

Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke. Rezervisanja se razlikuju od drugih obaveza kao što su obaveze prema dobavljačima i obračunate obaveze, jer je kod njih prisutna neizvesnost u pogledu roka nastanka ili iznosa budućih izdataka koji su potrebni za izmirenje.

Potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Član 15.

Potencijalna obaveza je moguća ali neizvesna obaveza, ili sadašnja obaveza koja nije priznata zato što ne zadovoljava uslov da bude priznata kao obaveza. Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala. U okviru potencijalnih obaveza Preduzeće obelodanjuje:

- potencijalne obaveze po osnovu sudskih sporova
- datih jemstava, garancija itd.

Društvo ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima. Potencijalna sredstva se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

Primanja zaposlenih

Član 16.

(a) Doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Preduzeće je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Preduzeće je takođe, obavezno da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Kada su doprinosi jednom uplaćeni, Preduzeće nema nikakvih daljih obaveza u pogledu plaćanja. Doprinosi na teret poslodavca i na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

(b) Otpremnine i jubilarne nagrade

Društvo obezbeđuje otpremnine prilikom odlaska u penziju i jubilarne nagrade. Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje i do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Obaveze po osnovu otpremnina prilikom odlaska u penziju i po osnovu jubilarnih nagrada se procenjuju na godišnjem nivou od strane nezavisnih, kvalifikovanih aktuara.

Tekući porez

Član 17.

Prema **MRS 12 - Porez na dobitak** se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica i relevantnim podzakonskim aktima.

Porez na dobitak obračunava se primenom stope od 15% na poresku osnovicu iskazanu u poreskom bilansu.

Poreski propisi u Republici Srbiji ne dozvoljavaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda iskoriste kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u određenom prethodnom periodu. Gubici iz tekućeg perioda mogu se preneti na račun dobiti utvrđene u godišnjem poreskom bilansu iz budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Obračunati tekući porez se priznaje kao obaveza i rashod u obračunskom periodu na koji se isti odnosi.

Odloženi porezi

Član 18.

Odloženi porez na dobitak se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti utvrđene u skladu sa propisima o računovodstvu Republike Srbije . Važeće poreske stope na dan izveštavanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu, koriste se za obračun iznosa odloženog poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do nivoa do kojeg je verovatno da će postojati budući oporezivi dobiti na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na svaki izveštajni datum i umanjuje do mere do koje više nije izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrednost ili deo vrednosti odloženih poreskih sredstava može iskoristiti.

Odložena poreska sredstva koja nisu priznata procenjuju se na svaki izveštajni datum i priznaju do mere u kojoj je postalo verovatno da će buduća oporeziva dobit dozvoliti povraćaj odloženog poreskog sredstva.

Odloženi porezi priznaju se kao rashodi i prihodi i uključeni su u neto (gubitak)/dobitak izveštajnog perioda.

Državna davanja i državna pomoć

Član 19.

U okviru **MRS 20 – Računovodstvo državnih davanja i objavljivanje državne pomoći** državna davanja i pomoć mogu biti u obliku:

- državna pomoć su mere preduzete od strane države s namerom da pruži ekonomsku korist specifičnu za Preduzeće ako ispunjava određene kriterijume.
- državna davanja predstavljaju pomoć države u obliku prenosa resursa Preduzeću po osnovu ispunjenih izvesnih uslova u prošlosti ili budućnosti koji se odnose na poslovne aktivnosti društva.
- davanja povezana sa sredstvima su državna davanja za koja je primarni uslov da Preduzeće koje ima pravo da primi davanje treba da nabavi, izgradi ili na drugi način pribavi dugoročna sredstva. Mogu biti pripisani i sekundarni uslovi koji ograničavaju vrstu ili lokaciju sredstava ili periode u toku kojih sredstva treba pribaviti ili posedovati.
- davanja povezana sa prihodima su druga državna davanja, osim davanja povezanih sa sredstvima.

Državna davanja, uključujući nemonetarna davanja po fer vrednosti, se ne priznaju sve dok ne postoji opravdana uverenost:

- da će se Preduzeće pridržavati uslova povezanih sa davanjima; i
- da će davanje biti primljeno.

Državna davanja se javljaju u vidu:

- subvencije
- premije
- regresa
- dotacija i dr.

Državno davanje isključuje one oblike državne pomoći koji se ne mogu u razumnoj meri vrednosno iskazati kao i transakcije sa državom koje se ne mogu razlikovati od uobičajenih poslovnih transakcija Preduzeća.

Da bi se državno davanje priznalo, neophodno je da postoji opravdana uverenost da će se entitet pridržavati uslova povezanih sa davanjima i da će davanja biti primljena.

Državno davanje se priznaje na sistematskoj osnovi u bilansu uspeha tokom perioda u kojima Preduzeće priznaje kao rashod povezane troškove koje treba pokriti iz tog davanja. Shodno relevantnim odredbama MRS 20- računovodstvo državnih davanja i obelodanjivanje državne pomoći, primenjuje se prihodni princip, pod kojim se podrazumeva da se davanje ne knjiži direktno u korist kapitala, već se priznaje kao prihod tokom perioda neophodnih za sučeljavanje sa povezanim troškovima koje treba pokriti iz tog prihoda.

Za davanja povezana sa sredstvima koja se amortizuju, priznavanje prihoda se vrši u srazmeri sa troškovima amortizacije tih sredstava.

Državno davanje koje se prima kao nadoknada za nastale rashode ili gubitke ili u svrhu pružanja direktne finansijske podrške Preduzeću sa kojom nisu povezani budući troškovi se priznaje u bilansu uspeha perioda u kojem se prima.

Preduzeće može da primi državno davanje kao nadoknadu za rashode ili gubitke nastale u prethodnom periodu. Takvo davanje se priznaje u bilansu uspeha u periodu u kom se primi, uz obelodanjivanje kojim se obezbeđuje potpuno razumevanje efekata.

Državna davanja povezana sa sredstvima, uključujući nemonetarna davanja po fer vrednosti, iskazuju se u bilansu stanja kao odloženi prihod po osnovu davanja koji se na sistematskoj osnovi priznaje u bilansu uspeha tokom veka trajanja sredstva.

Davanja povezana sa prihodima se priznaju u okviru ostalih prihoda u bilansu uspeha.

Bezuslovna državna davanja se priznaju kao vanredni prihod u periodu u kom su i primljena.

Prihodi

Član 20.

Utvrđivanje, merenje i obelodanjivanje prihoda vrši se u skladu sa **MRS 18 - Prihodi**

Preduzeće priznaje prihod kada se iznos prihoda može pouzdano izmeriti i kada je verovatno da će u budućnosti Preduzeće imati priliv ekonomskih koristi. Prihod se priznaje u visini fer vrednosti primljenog iznosa ili potraživanja po osnovu prodaje roba i usluga u toku normalnog poslovanja Preduzeća. Prihod se iskazuje bez PDV-a, povraćaja robe, rabata i popusta.

(a) Prihod od prodaje robe

Prihod od prodaje robe se priznaje kada su svi sledeći uslovi zadovoljeni:

- Preduzeće je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad robom;
- Preduzeće ne zadržava učešće u upravljanju prodatom robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatom robom;
- iznos prihoda se može pouzdano meriti;
- verovatan je priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Preduzeće i
- troškovi koji su nastali ili troškovi koji će nastati u datoj transakciji mogu se pouzdano izmeriti.

(b) Prihod od prodaje usluga

Kada se rezultat neke transakcije koja uključuje pružanje usluga može pouzdano izmeriti, prihod povezan sa tom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na kraju

izveštajnog perioda (metod procenta dovršenosti). Ishod transakcije se može pouzdano proceniti kada su zadovoljeni svi od sledećih uslova:

- iznos prihoda se može pouzdano izmeriti;
- verovatno je da će se ekonomske koristi povezane sa tom transakcijom uliti u Preduzeće;
- stepen dovršenosti transakcije na kraju izveštajnog perioda se može pouzdano odmeriti;
- troškovi nastali povodom te transakcije i troškovi završavanja transakcije se mogu pouzdano izmeriti.

Kada se rezultat transakcije koja uključuje pružanje usluga ne može pouzdano proceniti, prihod se priznaje samo do visine priznatih rashoda koji se mogu nadoknaditi.

Finansijski prihodi

Član 21.

Finansijski prihodi obuhvataju prihode od kamata, kursnih razlika i ostali finansijski prihodi, ostvareni iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima.

(a) Prihod od kamata

Prihodi od kamata se priznaju ako:

- je verovatan priliv ekonomskih koristi povezanih sa tom transakcijom u entitet;
- se iznos prihoda može pouzdano izmeriti.

Prihodi od kamata se, u skladu sa načelom uzročnosti, priznaju u bilansu uspeha perioda na koji se odnose. Prihod od kamata potiče od kamata na deponovana sredstva kod banaka, kao i na zatezne kamate koje se obračunavaju kupcima koji kasne u izvršavanju svojih obaveza, u skladu sa ugovornim odredbama.

(b) Prihod od zakupnina

Prihod od zakupnina potiče od davanja nekretnina u operativni zakup i obračunava se na osnovu ugovora potpisanom između Preduzeća i zakupca tokom perioda trajanja zakupa.

Rashodi

Član 22.

Rashodi se priznaju u bilansu uspeha po načelu uzročnosti prihoda i rashoda odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su nastali.

(a) Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove uslovljene stvaranjem prihoda od prodaje i uključuju nabavnu vrednost prodane robe, troškove materijala, goriva i energije, bruto zarade, troškove amortizacije i usluge pružene od strane trećih lica. Poslovni rashodi obuhvataju i opšte troškove kao što su troškovi zakupa, marketinga, osiguranja, platnog prometa, poreza i ostali troškovi nastali u tekućem obračunskom periodu.

(b) Finansijski rashodi

Finansijski rashodi obuhvataju rashode po osnovu kamata i kursnih razlika i ostale finansijske rashode, koji se evidentiraju u bilansu uspeha perioda na koji se odnose, a u skladu sa načelom uzročnosti.

Troškovi pozajmljivanja

Član 23.

Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja Preduzeća obuhvataju se po osnovnom postupku u skladu sa **MRS 23 – troškovi pozajmljivanja**

Rashodi kamata i drugi troškovi pozajmljivanja koji se mogu neposredno pripisati sticanju, izgradnji ili izradi kvalifikovanog sredstva moraju se kapitalizovati, odnosno pripisati nabavnoj vrednosti - ceni koštanja sredstva. Kvalifikovanim sredstvom se smatra sredstvo koje se osposobljava za upotrebu i koje zahteva duži vremenski period da bi bilo spremno za nameravanu upotrebu ili prodaju.

Preduzeće treba da započne kapitalizaciju troškova pozajmljivanja, kao deo nabavne vrednosti sredstva koje se kvalifikuje, na datum početka kapitalizacije. Datum početka kapitalizacije je datum kada Preduzeće prvi put ispuni svaki od navedenih uslova:

- (a) napravi izdatke za sredstvo;
- (b) napravi troškove pozajmljivanja i
- (c) preduzme aktivnosti neophodne da bi se sredstvo pripremilo za planiranu upotrebu ili prodaju.

Rashodi kamata i drugi troškovi koji se ne mogu neposredno pripisati sticanju, izgradnji ili izradi sredstva priznaju se na teret rashoda perioda u kome nastaju.

Odmeravanja fer vrednosti

Član 24.

Za sve elemente imovine i obaveza za koje je usvojena politika vrednovanja po fer vrednosti primenjuje se Međunarodni standard finansijskog izveštavanja - **MSFI 13 Odmeravanje fer vrednosti** i instrukcije propisane ovim pravilnikom.

Kada je imovina stečena ili obaveza preuzeta u transakciji razmene takve imovine ili obaveze, cena transakcije je cena plaćena za sticanje imovine ili naplaćena za preuzimanje obaveze (*ulazna cena*). Suprotno tome, fer vrednost imovine ili obaveze je cena koja bi bila naplaćena za prodaju imovine ili plaćena za prenos obaveze (*izlazna cena*).

Prilikom procene fer vrednosti Preduzeće treba da dosledno koriste izabrane tehnike procene koje su odgovarajuće u datim okolnostima i za koje ima dovoljno raspoloživih podataka. Tehnike procene koje Preduzeće može da koristi su:

- **tržišni pristup** - koriste se kupoprodajne cene i ostale relevantne informacije na bazi tržišnih transakcija sa identičnim ili uporedivim (sličnim) sredstvima, obavezama ili grupama sredstava i obaveza;
- **troškovni pristup** - koriste se iznosi koji bi se zahtevali za zamenu određenog sredstva - tekući troškovi zamene;
- **prinosni pristup** - zasniva se na konvertovanju budućih iznosa (npr. neto novčani tok ili prihodi i rashodi) u sadašnju vrednost pomoću diskontovanja. Fer vrednost kod ove metode utvrđuje se na bazi tekućih tržišnih očekivanja i pretpostavki o određenim budućim iznosima.

Prilikom merenja fer vrednosti pomoću navedenih metoda (tržišna, troškovna, prinosna) koriste se ulazni podaci - inputi. Prilikom korišćenja ulaznih podataka (inputa) neophodno je poštovati sledeću hijerarhiju fer vrednosti u tri nivoa:

- **Nivo 1** - Kotirane (nekorigovane) cene sa aktivnog tržišta za identična sredstva i obaveze kojima pravno lice ima pristup na dan procene. Tržišne cene sa aktivnog tržišta predstavljaju najpouzdaniji dokaz kolika je fer vrednost i treba ih bez korekcija i usklađivanja koristiti kao primarni input, osim u izuzetnim slučajevima.

- **Nivo 2** - Ulazni podaci (inputi) koji podrazumevaju korišćenje:

- kotiranih tržišnih cena sa aktivnog tržišta za slična sredstva i obaveze,
- kotirane tržišne cene za identična ili slična sredstva i obaveze sa tržišta koje nisu aktivna,
- stopa prinosa na tržištu, i
- ostale inpute, osim kotiranih cena, koji su uočljivi za sredstvo ili obavezu (npr. kamatne stope i krive prinosa koje su uobičajen kotiranim intervalima itd).

- **Nivo 3** - Inputi koji nisu vidljivi jer ne postoji aktivno tržište, kotirane tržišne cene ili uporedivi oblici imovine ili obaveza. To su procene koje se ne zasnivaju na eksternim podacima koji su vidljivi na tržištu, već na internim procenama rukovodstva kao što je prinosna metoda zasnovana na sadašnjoj vrednosti budućih novčanih tokova koje projektuje uprava.

Tehnike procene vrednosti koje se koriste za odmeravanje fer vrednosti primenjuju se dosledno. Promena tehnike procene, ili njene primene je, primerena, ako promena rezultira u odmeravanju koje jednako, ili bolje odražava fer vrednost u datim okolnostima. To može biti slučaj ako se, na primer, dogodi neki od sledećih događaja:

- (a) razvoj novih tržišta;
- (b) nove informacije postanu dostupne;
- (c) prethodno korišćene informacije više nisu dostupne;
- (d) tehnike procene su unapređene; ili
- (e) tržišni uslovi se promene.

Izmene koje su posledica promene u tehnici procene vrednosti ili njenoj primeni se računovodstveno obuhvataju kao promena u računovodstvenoj proceni a ne kao promena u računovodstvenoj politici koja bi zahtevala korigovanja rezultata ranijih godina.

Naknadno ustanovljene greške

Član 25.

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz finansijskih izveštaja Preduzeća za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija:

- koje su bile dostupne kada su finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje
- za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih finansijskih izveštaja

Korekcija grešaka koje su nasale u jednom, a uočene u narednom obračunskom periodu vrši se na način utvrđen **MRS 8- računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške.**

Greške koje su nastale u jednom periodu, a uočene su u drugom periodu mogu imati karakter:

- materijalno značajne greške
- materijalno beznačajne greške

Kod materijalno značajnih grešaka korekcija se vrši retrospektivnim prepravljanjem u prvom setu finansijskih izveštaja odobrenim za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će se korigovati uporedni iznosi za prezentovan raniji period u kojem su se greške dogodile ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, korigovanjem početnog stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

U poslovnih knjigama Preduzeća ispravka materijalno značajnih grešaka vrši se preko računa neraspoređene dobiti iz ranijih godina, odnosno neraspoređenog gubitka ranijih godina.

Greške koje nisu materijalno značajne ispravljaju se na teret rashoda ili u korist prihoda perioda u kojem su otkrivene.

Prag materijalnog značaja utvrđuje se u trenutku identifikovanja greške.

Ispravka naknadno ustanovljenih materijalno značajnih grešaka, tj. u iznosu većem od

2% poslovnih prihoda iz prethodne godine

Član 26.

Računovodstvene politike utvrđene ovim Pravilnikom primenjuju se iz perioda u period na doslednoj osnovi. Računovodstvena politika se menja ukoliko je to uslovljeno izmenom ili donošenjem novih MRS/MSFI. Izuzetno od navedenog, promena računovodstvene politike može da se izvrši i ako se proceni da bi nova računovodstvena politika dovela do primerenije prezentacije događaja i bilansnih pozija u finansijskim izveštajima Preduzeća.

O promeni računovodstvenih politika odlučuje rukovodstvo Preduzeća.

Nova računovodstvena politika primenjuje se retrospektivno, kada to zahtevaju MRS/MSFI, kao da je oduvek bila u primeni, osim kada se iznos korekcije ne može precizno utvrditi, u kom slučaju se nova računovodstvena politika primenjuje na prospektivnoj osnovi.

Efekat koji nastane retroaktivnom primenom nove računovodstvene politike, u skladu sa MRS 8, priznaje se kao korekcija stavki kapitala.

III Prelazne i završne odredbe

Član 27.

Pravilnik se primenjuje na finansijske izveštaje koji će se sastavljati za poslovnu _____ godinu i za naredne godine.

Član 28.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana usvajanja od strane Nadzornog Odbora JKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" ZRENJANIN.

ZRENJANIN,

PRESEDNIK NADZORNOG ODBORA